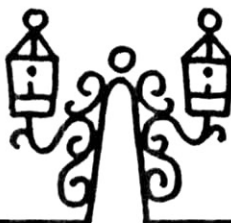

Panu

"Markassa
miljoonan
alku"

Kimkokkeen tähän kirjoittamiseen sain vanhalta toimittajatoverilta Erkki eli Era Ohtoselta, joka nakkasi minua Ruotsin Kalle Kustaan nuorekkaalla muotokuvalla frankeeratulla kirjeellä. Siinä hän, vanha Pokkisen koulun kävijä, muistelee mm. siltamaksun viimeisiä aikoja. Olen toki ennenkin kirjoittanut Oulun siltojen siltamaksuista, mm. Kaltiossa 3/9 1959 otsikolla "Keisiltä, droskalta... hevosen kanssa... 40 penniä". Siltamaksujen loppumisvaihetta lienen muistellut tälläkin palstalla. Era muistelee, että maksujen periminen loppui raastuvanoikeuden päätökseen 20-luvun puolivälissä. Saattoi olla, en malta nyt ruveta kaivelemaan vuosilukuja. Raastupaan olisi kertojani mukaan johtanut seuraava tapahtuma.

H. W. Snellmanin silloinen konttoripäällikkö Oskar Snellman oli ollut liikkeellä Harley Davidson-moottiripyörällään ja matkalla Raattiin kieltäytynyt maksamasta siltamaksua. Olisi kohan ollut tulossa Pyykösjärveltä, jossa hänellä, kuten toisella Snellmanilla, "Hooveen Hännöksellä", kuuluu olleen kesähuvila! No, Oskari joutui raastupaan, mutta siellä hän löi pöytänsä. "valttiässängsä": esitti puolustukseksi lakipykälän, joka kielsi kaupungin kantamasta sisäistä tullia. — Muistamisen arvoinen kuriositeetti, kuten Era sanoo.

Tämä tarina palautti mieleeni pari pikku kaskua maanmainiosta oululaisesta Matti Castrénista, Merikosken saippuatehtaan perustajasta ja muutenkin monitoimisesta miehestä. Siltojen yli kuljettaessa piti jalkamiehen maksaa edeskäymisestä 5 penniä. Mutta pääsihän joen yli talvella muitakin teitä, Linnansaaren siltavahin ohi esimerkiksi jääpolkua joko Linnansaarelle tai Raattiin, kaikkien siltojen ohi jääpolkua suoraan tai Pikisaaren kautta saip-

puatehtaan (Merijalin) rantaan. Insinööri Castrén osasi olla nuokakin, kun niikseen tuli, niin että kerran oli taas talsinut Heikolanrannasta Linnansaarelle, mutta jossain oli ollut vettä, olivat kintut kastuneet. Sen oli satunut perillä huomaamaan Hiltusen Kalle, vanha työntekijä, joka olikin sanonut tulijalle, että mitä se nyt insinööri lähtee kiertämään, viijen pennin takia. Johon insinööri, että enhän minä sitä sen takia, on vain mukava oikopolku. Toisen kerran kintut kastuivat Hartaanselällä, mutta...

Matti Castrén oli, kuten sanoin, mukana monessa ja myös lahjoitti moneen hyvänä pitämäänsä tarkoitukseen, mm. Merikosken pohjoisrannan rantapolun, meidän nuorten kielessä Lemmenpoluksi mainitun, kunnostamiseen. Jonka jälkeen polku puolivirallisesti Matinpölkö.

Lahjoittamisesta tuli mieleen, mitä Väinö Huotari kertoi Yrjö Similästä, joka oululaisten kesken tunnettiin vain Raatimiehenä, vaikka olikin raatimies Heltingin kaupungissa. Oulu vietti 1955 perustamisensa 350-vuotisjuhlaa, johon kutsuttuna osallistui myös raatimies Yrjö Similä. Juhlien aikana Similä lahjoitti kaupungille miljoonan teatteritalon rakentamisen peruspääomaksi. Se oli hänen lempiajatuksiaan, ja hän halusi provosoida Oulun kaupungin tekoihin. Juhlailtallisten jälkeen oli joukko oululaisia — eikä lie ollut ainoa joukko! — lähtenyt jatkoille, nämä Rauhalaan, jossa silloin oli Kauppaklubi. Mukana olivat ainakin Yrjö Kallinen — Kallisesta kertoessaan Huotari tämän oli muistanutkin — ja Raatimies, ja keitähän siten olikin, Pohjolan Lassi, "Jäjelähön" kirjailija, Kalevan nuori tirehtööri Aaro Korkeakivi, Kauno Sevander ja hän, Huotari. Aamuyöstä oli Raatimies avannut pienen rasian, jossa ilmeisestikin oli joitain tabletteja. Yksi sellainen oli silloin pyörähtänyt johonkin, ja Raatimies sitä oikein oululaisittain hakemaan, että voi ruoja, mihin se... raahkana, että... no, kato lempo, tuollako se... Joku, ehkä juuri Kallinen, oli kysäissyt, paljonko sellainen tabletti oli maksanut. Raatimies oli tokaisut, että kymmenen penniä, johon kysyjä: "Eilen sinä lahjoitit miljoonan, nyt sinä haet kymmenpennistä." Raatimies: "Luuletko sinä, että minä olisin voinut lahjoittaa miljoonan, jos olisin päästänyt kymmenpenniset karkuun?"

Vahinko, jos ei tämä tullut museoyhdistyksen oululaiskasujen kilpailuun!

Tällainen oli siltamaksulipuke: "Jalkamieheltä, kultakin hengeltä... 5 penniä... 1 lehmältä johdattajan kanssa... 10 penniä".